

Η ΠΑΛΙΑ ΚΟΣΜΙΚΗ ΑΘΗΝΑ

ΤΟ ΣΑΛΟΝΙ ΤΟΥ ΦΙΛΗΜΟΝΟΣ

Η παλιά αρχοντική Αθήνα και το πρώτο φιλολογικό σαλόνι. Σοφία Δάλλα, η κέρη του Ιωάννου Φιλήμονος. Ένας μαρτυρητής της σπάθης και του καλλήμου. Η συγγραφέας στο «Σπίτι του Αϊώνος». Πώς περιγράφει το σαλόνι ο Έμμ. Ροΐδης. Ο Αλέξανδρος Δεμας υιός στην Αθήνα. Ηδη και είχα των λογίων της Οθωνικής εποχής. Πώς περνούν τα χρόνια και πώς αλλάζουν τα πράγματα, κτλ. κτλ.

ΣΦΑΛΩΣ, η νέα Αθηναϊκή κοινωνία δεν ξέρει τίποτα από την παλαιότερη. Η κοινωνία μας μεταμορφώθηκε, όπως και η πόλις, που έκαμε καταπληκτικές προόδους στη συγκοινωνία, στην ευμάρεια, στην οικονομική. Έντοιας, αν και τα σημερινά παλάτια των πλουσίων Αθηναίων είναι κολλοσοί, μπροστά στα σπιτάκια της παλιάς οικογενειακής Αθήνας, υπήρχαν τότε σαλόνια πνευματικών συγγεντοφροσών, σάββαν φιλολογικά. Και εν' αὐτὰ ἦσαν ἐκεῖνο πὸν ἐνεργήσανε καὶ ἐξωρούσε ἡ εὐγενὴς μορφή της Σοφίας Δάλλας.

Ιστορικά πρόσωπο στην εξέλιξη της Αθηναϊκής αρχοντίας, η Σοφία Δάλλα, έζησε ως στα 1916 και πέθανε σε βαθειά γεράματα. Στις ἀπολαύς της σάλλας συγγεντοφρόνων τὸ ἄνθος της κοινωνίας, στὰ χρόνια της Οθωνικής δυναστείας καὶ στην ἀρχὴ της βασιλείας τοῦ Γεωργίου.

Η Σοφία Δάλλα ήταν κόρη του ιστορικού της Έλληνικής Έπαναστάσεως Ιωάννου Φιλήμονος καὶ ἀδελφὴ τοῦ διασημοῦ δημοσιογράφου καὶ πολιτικοῦ ἀνδρὸς Τιμοθέου Φιλήμονος, τὸν περικύριον δημῶτα Αθηναίων, τὸν ὅποιον οἱ κάτοικοι ἀνέδειξαν θριαμβεύοντα στὸ ἀξίωμα αὐτοῦ, σὲ μὴ ἐποχὴ ἐξάσφατος σχεδὸν ἐπαναστατικῆς.

Εἶνε περίφηρ ἡ ἱστορία της οικογένειας αὐτῆς. Ὁ Ιωάννης Φιλήμων ἦρθε στην Ἑλλάδα ἀπὸ τὸ Μπουχόιν. Ντερέ (τὸ γραμικὸ χωριὸν τοῦ Βοσπόρου), κατὰ τὸν Οὐχτόβριον τοῦ 1821, στὴν ἐποχὴ πὸν ἡ Τριφυλικὴ μάχηρα ἐθέριζε στὴν Πόλιν τὰ κεφάλια τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Ιω. Φιλήμων ἔφυγε κρυφά, μὲ Ὑδραϊκὸ καϊκ, καὶ ἦρθε, ἐνδοσιωδῆς νέος, σὲ ἡλικία 23 ἐτῶν, νὰ λάβῃ μέρος στὸν Ἀγῶνα. Ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς

λιγοστὸς μορφωμένους τοῦ καιροῦ του. Στὴν ἀρχή, ὑπηρέτησεν ὡς ὑπογραμματοῦς τοῦ Δημοτρίου Ὑψηλάντη, ἔπειτα ὡς γραμματεὺς τοῦ Πετρούκη Μαρομυζαλί. Συντρόφεινε καὶ τοὺς διὰ στίς ἐσπέριας τους, συντάσσοντας τὴν ἀλληλογραφία τοὺς καὶ πολεμῶντας. Μετὰ τὸ τέλος της Ἐπαναστάσεως, ἐπῆρε τὸ βαθμὶν τοῦ Ἀρχιμαγαζίτου, καὶ μὲ αὐτὸν ἀπέβη, χωρὶς νὰ ζητήσῃ ἄλλη αἰσική.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ Ἀγῶνος, ὁ Ιωάννης Φιλήμων ἀφοσιώθηκε στὴ δημοσιογραφία. Στὰ 1832 ἐξέδωσε στὸ Ναύπλιο τὸν «Χρόνος». Ὅταν ἡ πρωτεύουσα μετεφέρθη στὰς Ἀθήνας, ὁ Ιω. Φιλήμων μετέφερε στὴ νέα πρωτεύουσα τὸ τυπογραφεῖον του καὶ ἴδρυσε τὸν «Αἶωνα», ἐφημερίδα πὸν διήρθε ὁ ἴδιος ὡς στὸ 1857. Ἀπὸ τὸ ἔτος αὐτὸ ἀνέλαβε τὴ διεύθυνση τοῦ «Αἶωνος» ὁ γιὸς του Τιμοθέων καὶ τὸν ἐκάτησε ὡς στὰ 1880. Δηλαδή τὸ ἱστορικὸ αὐτὸ φύλλο ἔβγαλε, χωρὶς διακοπῇ, 55 χρόνια, καὶ ἀποτελεῖ μνημειώδη σταθμὸν τῆς Ἑλληνικῆς δημοσιογραφίας. Ὑπῆρξε ἐποχὴ, μάλιστα, πὸν ἡ δημοτικότης τοῦ «Αἶωνος» ἦταν πολὺ μεγάλη καὶ ἔβγαρε σημαντικὰ στὸ ζῆγρὸ της πολιτικῆς.

Ὁ Ιωάννης Φιλήμων ἦταν ὁμοιωτὸς ἀντρες. Ὁ γάμος του ἦταν ἀποτέλεσμα φλογερῶ ἔρωτος μὲ τὴν Σμαράγδαν Ἀνδρονίκου Μακρῇ, ἀδελφὴν τοῦ στιχογράφου Μακρῇ, πὸν ἔγναρε τὸ πατριωτικὸ θούριο :

Ὡ, παιδιὰ μου,
ὄρφανὰ μου,
σκορπισμένα ἐδῶ κ' ἐκεῖ...

καὶ τὸ ὅποιον κατὰ λάθος ἀποδίδεται στὸ Ρήγα Φεραῖο.

Η Σμαράγδα Μακρῇ ἦταν καλλονὸν. Ὁ γάμος τους ἔγινε μέσα στίς ἀφλόγους τοῦ Ἀγῶνος, καὶ ὅταν ἀπελευθερώθηκε ἡ Ἑλλάδα καὶ στερεώθηκε μὲ κοινωνικὴ τάξιν τὴν πρωτεύουσα της, ὁ ὅκος Φιλήμονος γίνθηκε τὸ πρῶτον ἀρχοντοσπίτι καὶ τὸ πρῶτον πολιτικοφιλολογικὸν σαλόνι τῆς Αθήνας.

Ένας ἀπὸ τοὺς πὸν ταχτικὸς ἐπισκέπτες τοῦ σαλονιοῦ αὐτοῦ ἦταν καὶ ὁ Έμμ. Ροΐδης, ὁ εὐφρόνιστος συγγραφεὺς τῆς «Πάπασας Ἰωάννας». Ὁ Ροΐδης, διηγουμένος πὸς ἐγγόνιος τὸν Ἀλέξανδρον Δουμά ἰὸ στὸν σαλὸν Φιλήμονος, περιγράφει ὡς ἑξῆς τίς ἀρετὲς ὑποδοχῆς, πὸν ἦσαν τὰν σ' αὐτὸ :

«...Μεταξὺ τῶν φιλοξένων τούτων οἰκίῶν, τὰς πλείους τῶν

ὁποίων ἠρήμασε ὁ θάνατος καὶ ἡ διασπορά, ὤπηρχε καὶ μία, κατορθώνουσα νὰ διακρίνεται δι' εὐρύτεραν φιλοξενίαν. Εἰς ταύτην ἡδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ Εὐαγγελικὸν ρητὸν «κρούετε καὶ ἀνοίγησεται ὑμῖν», οὐδὲ εἶχε τίς τὴν ἀνάγκην νὰ κρούσῃ, διότι ἡ θύρα ἦτο, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, ἀνοικτὴ, καὶ τὸ πέραν τῶν μεσουκτιῶν παραινεῖτο λαμποκόπημα τῶν παραθύρων, δὲν ἔπαυε νὰ ἐνθυμίζῃ εἰς πάντα γνώριμον διαβάτην ὅτι οἰαδήποτε καὶ ἂν ἦτο ἡ ψυχικὴ τοῦ διαθέσις καὶ ἡ ὁρεξίς του τῆς στιγμῆς, θὰ εὕρισκεν ἐκεῖ νὰ τὴν ἱκανοποιήσῃ.

»Εἰς οὐδεμίαν τῶντι ἄλλην αἰθουσαν ἔτυχε νὰ ἴδω ποικιλότεραν συλλογὴν ὅλων κατὰ τῆς ἀνίας. Ὁ ὁρεγόμενος ἡσυχίας, ἡδύνατο νὰ διέλθῃ ἀνενοχλήτως τὴν ἐσπέραν, φυλλομετρῶν περιοδικὰ, λευκώματα καὶ ἐκονογραφημένα βιβλία, προσφερόμενα πανταχόθεν τῆς Εὐρώπης εἰς τὸν οἰκοδόμητον Φιλήμονα, τὸν ἔχοντα πανταχοῦ φίλους καὶ ἐκτιμητάς. Εὐκόλος ἦτο, παρ' ἄλλων τῶν ὄντων, εὐρεῖς συμπαίκτης κοντοῖνας, πικέτου ἡ μετρίκι. Ὁ μὴ ἀδιδάχτης τὴν πολιτικὴν, ἡ ὁποία δὲν ἦτο ἀκόμη ὅσον σήμερον ἀδριατικὴ, εὕρισκεν νὰ τὴν χορτάσσει. Ὁ προτιμῶντες τὴν φιλολογίαν, ἡδύνατο νὰ ὁμιλήσῃ περὶ ποιήσεως μετὰ τὸν Ἀριστοτέλους Βαλαριῆν, περὶ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Δήλου μετὰ τῶν ἐταίρων τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς, περὶ τὸν Νιαγάρᾳ μετὰ τὸν μακαρίτην Ρηγοπούλου καὶ περὶ Βυζαντινῆς Μουσικῆς μετὰ τοῦ λαμπροῦ... Ὁ δὲ θεωροῦντες τὸν γέλωτα ἀνώτερον πάσης ἄλλης ἀπολαύσεως, θὰ ἦσαν ἀχάριστοι ἂν δὲν ἔχονταν ἐν δάκρῳ εἰς ἀναμνησιν τοῦ τόσο οἰκτρῶς ἀθωνάνοντος εἰς ξένην γῆν εὐθμοιοῦ, ἐπὶ τῇ προφασίᾳ ὅτι τὴν ἀπόλαυσιν ταύτην παρεῖχεν εἰς αὐτοὺς ἀκουσίως.

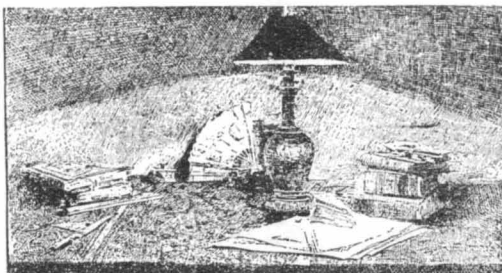
»Ετοι, λοιπόν, μέσα στὸ σαλόνι ἐκεῖνο, εἴησαν κανεῖς ὅτι ἐπιθυμοῦσε. Προπαντὸς ἐπακροῦσε ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ φιλολογία. Ὁ Τιμοθέων Φιλήμων ἄρχισε νὰ πολιτεύεται μόλις ἐσμπλήρωσε τὴν ἡλικία πὸν ὠρεῖε τότε τὸ Σύνταγμα. Ἐπομένως ἡ πολιτικὴ ἔδραζε κ' ἐκόχλαζε μέσα στὸ σπῆτι ἐκεῖνο. Ὅταν ἡ Ἑλλάς ἦταν χωρισμένη εἰς κόμματα, Ρωσισκὸ, Γαλλικὸ καὶ Ἀγγλικὸ, ὁ «Αἶων» ἦταν ὄργανο ἐνὸς μεγάλου καὶ ἱσχυροῦ κόμματος, πὸν εἶχε φανερό ἀρχηγὸ τὸν Καλλέργη, ἀδρατὴ διωκτοῦ κεφαλὴ τοῦ ἦταν ἡ ζωηροτάτη βασίλισσα Ἀμαλία.

Ἀλλὰ καὶ ἡ μουσικὴ ἀντηχοῦσε μέσα στὴ σάλλα τοῦ πρώτου αὐτοῦ πνευματικοῦ κέντρου τῶν Ἀθηναίων. Ἀς

Ξαναδοῦσουμε τὸ λόγο στὸν Ροΐδη :

«Τὸ πιάνο ἀντήχει μόνον ἐκ διαλειμμάτων, χωρὶς καμμίαν ὑποχρεῖσιν ἀκροάσεως αὐτοῦ ἐν σιωπῇ καὶ κατανύξει. Κοὶ αὐτὴ ἡ διάταξις τῶν ἐπιπλῶν ἐφαίνεται ἀποβλέπουσα εἰς παροχὴν ἀνωτέραν τοῦ συνηθὸς ποσοῦ ἀνέσεως καὶ ἀνεξαρτησίας. Οὐτε κάτοπτρα, οὐτε χρυσώματα, οὐτε ἄλλα βασιανιστήρια τῶν ὀφθαλμῶν, οὐτε ἀνδελκιντρα καὶ θρανία τοῦ συρμοῦ, περιτυλιγμένα κατὰ τὰς μὴ ἐπίσημους ἡμέρας εἰς τὰ ἀποτρόπαια ἐκείνα λευκὰ σκεπάσματα, ὡς πτώματα ἐντὸς σαβάνου. Ἀντὶ τούτων διέδιναν ἀναπαυτικὰ καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ βαθεῖα κοιλώματα τῶν παραθύρων, τὰ σχηματίζοντα εἰδὸς τὴν κελλίω, ὅπου ἡδύνατο ὁ βουλόμενος ν' ἀπομονωθῇ παρητῶν τ' ἄσπρα, τὰ σύννεφα, τὸν δὲ διαβάτας, ἡ ν' ἀναπαύσῃ τὴν ὁρᾶσιν ἐπὶ τῆς μορφῆς τῶν εἰς τὴν αἰθουσαν κυριῶν, μὴ χορταίνων νὰ τὰς κυττάξῃ μὲ ἀπληστία καὶ ἐπιμονήν, ἥ τὰ ἦτο βεβαίως ἀδιάκριτος, ἂν δὲν ἐκρύπτετο ὀπισθεν τῶν παραπετασμάτων».

Ἀντὶ εἶνε ἡ περιγραφή τοῦ σαλονιοῦ, πὸν εἶχε γιὰ ψυχὴ τὴν Σοφία Δάλλα, τὴ νεαρὴ καὶ συμπληρικὴ ἀδελφὴ τοῦ Τιμ. Φιλήμονος. Ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς τῶν «Στριανῶν Διηγημάτων», προχωρῶντας στίς ἀναμνήσεις του, μὴς περιγράφει καὶ ἐν' ἄλλῳ ἐπίσῃ ἐνδιαφέρον διαμέρισμα τοῦ ἱστορικοῦ σπιτιοῦ : Κοντὰ τὸν μεγάλον σαλὸν ὑπῆρχε καὶ ἄλλο, μικρότερον, τοῦ ὁποῦ τοῦ κυριώτερον θέληγρον ἦταν διὰ τίς περισσότερες βαθεῖς φωτίζονταν μόνον ἀπὸ τὴν λάμψιν τοῦ ἔξωσι, πὸν δὲν ἔπαυε νὰ κερᾷ ἀπὸ τὸν καιρὸ πὸν ἔπεσαν τὰ πρῶτα φύλλα τῶν δένδρων ὡς τὸν καιρὸ πὸν ἔβγαναν τὰ πρῶτα κερδία. Ἐντὸς ἀπὸ τῆς μαγείας τοῦ κόκκινου ἡμίματος, ἡ φωτιά ἐκείνη ἔδινε τὴν εὐκαρία στίς αἰσθηματικὸς (καὶ ποὺς δὲν ἦταν τέτοιος τὴν ἐποχὴ ἐκείνη), νὰ γονατίζουν,

ΕΚΛΕΚΤΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Η ΧΩΡΙΟΤΟΠΥΛΛΑ ΜΕ ΤΗ ΓΛΥΚΕΙΑ ΦΩΝΗ

Ἡ περιγραφή αὐτοῦς Ἀλμπόνι, ἡ ὁποία μεσομάνησε πρὸ 80 ἐτῶν στὸν καλλιτεχνικὸ οὐρανὸ τῆς Εὐρώπης, γιὰ τὴν ἀνέγκραστης καθαρότητος καὶ γλυκύτητος φωνῇ της, ἦταν καὶ μὴ ἐκλεκτὴ ψυχὴ συγχρόνως. Ἡ φιλοσοφία της γιὰ τοὺς γονεῖς καὶ τὶς μικρότερες ἀδελφές της, καθὼς καὶ ἡ μετροκορροσύνη της, ἦσαν παροιμιώδεις.

Σχετῶν μὲ τὰ χωριόκεντα αὐτὰ τὸν χαρακτήρη της, εἶνε καὶ τὸ ἔξης ὁμοιοφ. ἀνέκδοτό της :

Στὰ 1849 ἔνας πολυτάλαντος καὶ διαμάνιος ἡμπερσάριος, ὁ ὁποῖος ἤξερε ἐκ φύρῃς τὴν Ἀλμπόνι, χωρὶς καὶ νὰ τὴν γνωρῇ προσωπικῶς, σκέφθηκε νὰ τὴν ἀγκυλώσῃ. Μαθαίνοντάς, λοιπόν, ὁ ἡμπερσάριος αὐτός, ὅτι ἡ Ἀλμπόνι βρισκόταν στὸ Βερολίνο κ' ὅτι τὸ συμβόλαιόν της μὲ κάποιον ἄλλον ἐπιχειρηματία τελείωνε, ἔτρεξε νὰ τὴν συναντήσῃ. Εἶχε μάλιστα ἔτοιμο ἕνα συμβόλαιο, στὸ ὁποῖο τῆς χορηγοῦσε 40 χιλιάδες φράγκα γιὰ 40 παρυστάσεις, ποσὸν κολοσιαῖο γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Ἐνῶ ὅμως ἡ ταχυδρομικὴ ἀμαξία τὸν περνοῦσε ἀπὸ κάποιο κοινοσχωρὶ τοῦ Τυρόλου, ἄκουσε ἄξανα ἀπὸ τὸ ἀνοιχτὸ παρὰθύρῳ ἐνός ταπεινοῦ σπιτιοῦ μὴ ἀγγλικὴ φωνὴ νὰ τραγουδᾷ.

Κατάπληκτος ἀπὸ τὴν ἁριμονία, τὴν ἔντασι καὶ τὴν καθαρότητα τῆς φωνῆς ἐκείνης, κατέβηκε παρενθὺς ἀπὸ τὸ αμάξι καὶ πληρώσας τὸ παρὰθύρῳ. Εἶδε τότε μὴ νεαροτάτη καὶ θωρακιστὴ χωρική, ἡ ὁποία χετῶν με σπογγὶ τῆς μικρότερης ἀδελφοῦς της, τραγουδώντας.

— Έκωναι τὴν τύχη μου ! φησὶ καὶ ὁ ἡμπερσάριος γοητευμένος.

Μήτερος αἰέσιος στὸ σπῆλαι κ' ἀπὸ παραέκλεισε τὴν εἰνετική χωριότοπυλλά νὰ τοῦ τραγουδήσῃ ὀρισιμένα κομμάτια, τὰ ὁποῖα τῆς εἶπε ἐπὶ τῆς βεβαιότητος γιὰ τὴν γνώσιν της καὶ τῆς πρότερου νὰ τῆς δοῇ 10 χιλιάδες φράγκα γιὰ 40 παρυστάσεις.

— Κύριε μου, τὸν εἶπε ἐκείνη, μόνον μὲ 20 χιλιάδες συμβιβάζομαι...

Βλέπετε πὼς ἔχω καὶ οἰκονόμεια νὰ συντηρήσω !

— Τί λέτε, δεσποινίς ; Ξεφάνισε ὁ ἡμπερσάριος. Οὔτε ἡ Ἀλμπόνι δὲν θὰ μὴ ζητοῦσε τόσα... Ἀλλοῦστε, μόνον σ' ἐκείνη μοιροῦσε κανεὶς νὰ δώσῃ τόσα !..

— Ὅστε εἶποι, λοιπόν ; εἶπε πονηρὰ ἡ νέα, βλέποντας πὼς ὁ ἡμπερσάριος δὲν τὴν γνωρῇ προσωπικῶς. Ὅστε φημὶ λοιπὸν πληρώετε κ' ὅτι τέλῃ !.. Ὅστόσο, κάποτε θὰ παραδεχθῆτε διὸ δὲν εἶμαι ζητῶν πολλὰ τώρα !

Ὁ ἡμπερσάριος βόηξε, ὥστόσο, ὑπερβολικὸν τὸ ποσὸν τῶν 20 χιλιάδων φράγκων, ἔβγαλε γιὰ τὸ Βερολίνο καὶ βρισκόμενος ἐκεῖ τὸν δικηγόρου τῆς φημισμένης Ἀλμπόνι, συμφωνήσας μαζὺ του τὸ ποσὸν τῶν 40 χιλιάδων φράγκων καὶ τὸ συμβόλαιο ὑπογράφει.

— Καί ποῦ θὰ βρῶ τὴν ἐνδοξὴ καλλιτέχνητα, γιὰ νὰ κανονίσωμ τις λεπτομέρειες τῶν παρυστάσεων της ; ῥώτης ὁ ἡμπερσάριος.

— Μά..., στὸ Τυρόλο, στὸ χωριὸ Ζ..., ἀποκρίθηκε ὁ πληρεξούσιος.

Ὁ ἡμπερσάριος ὁσίτως. Κατάλαβε αἰέσιος, ὅτι ἡ χωριότοπυλλά, μὲ τὴν ὁποία εἶχε μιλήσῃ, ἦταν ἡ ἴδια ἡ Ἀλμπόνι.

ἂν ἤθελαν, χωρὶς νὰ παρεξηγηθοῦν, ἡγοῦσά τοις μουσικὸν εἰδωλὸν του, δηλαδὴ σὲ καυμὰ κυρία ἢ δεσποινίδα τῆς βεγκέρρας, «ὕπὸ τὸ πρόσχημα ν' ἀναρριπώσῃ τὴν φλόγα ἢ ν' ἀποσύρουν τὰ κάσταναν ἐκ τῆς ἀνθρακιάς».

Ὅσες κυριεὶς ἐσυνέχοντο στὸ φιλόξενο σπίτι τοῦ Φιλίμωνος, ἦσαν ὁμορφες, μορφωμένες, ἦσαν ἡ καλύτερες τῶν Ἀθηνῶν. Σ' αὐτὰ ὅλα πρέπει νὰ προστεθοῦν δὲν ἀγαθότατοι σκάνλοι, τρεῖς γάτοι, ποὺ πηλοῦσαν ἀπὸ τὰ γόνυτα τοῦ ἐνὸς λογίου στὸν ἄλλο, ἔνας ἐξημερωμένος κυγὸς καὶ ἕνας θαυμασιὸς παπιαγάλος, ποὺ γούριζε ἐλευθερὰ στὸ σπίτι.

Τὰ δὴν αὐτὰ τελευτάα ζωὰ τὰ εἶχε θαυμάσιαι καὶ ὁ Ἀλέξ. Δομᾶς, καὶ μάλιστα τ' ἀνέφερε σὲ μὴ ταπεινότητι περιγραφή του.

Ἡ οἰκία Φιλίμωνος βρισκόμεναι στὴν πλατεία τοῦ Συντάγματος. Ὁταν ὁ Ἰωάννης Φιλίμων ἐγέρασε, τὸ σπίτι τοῦ ἐξέπελοῦσθη νὰ εἶναι τὸ πρῶτον φιλόξενο καὶ κοινωνικὸν κέντρον τῆς πόλεως. Τὰ παιδιὰ τοῦ γέροντος ἱστορικοῦ καὶ τὰ κορίτσια τὸν ἔδωσαν νέα ζωὴ στὰ παλόνια του. Ὁ Τυμωλὸν ἐσταδιοθεροῦσε στὴν πολιτικὴ καὶ τὴν δημοσιογραφία, τὰ κορίτσια παντρεύονταν. Ἀλλ' ὁ ἀδυσώπητος χρόνος ἔφερε ὀνηματα σκλήρη στὸ ἀρχοντικὸν σπίτι. Ὁ Τυμωλὸν πέθανε, νέος ἀκόμη, ἀπὸ ἀνίατη ἀρρώστεια, ἡ ἀδελφὴ του Σοφία Δάλλα ἐχέρησε, ὁ ἀδελφὸς του Γεώργιος γογγύσας καὶ αὐτὸς κατέβηκε στὸν τάφον, κ' εἶτο ὁ ἕνας μετὰ τὸν ἄλλο, χάνονταν οἱ ἀφωραῖοι Φιλίμονες, οἱ ἐνθουσιάζοντες εἰς τὴν πεζὴν ἐποχὴν μας τὰ πρότυπα τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν ἀγαλμάτων», ὅπως ἔγραψε ὁ Ροιδῆς.

Τελειοταία πέθανε, σὲ βαθεῖα ἥλικος γεράματα αὐτῇ, ἡ Σοφία. Καὶ τὸ σπίτι τῆς πλατείας Συντάγματος ἐπονήθη ἀπὸ τοὺς κληρονόμους, γιὰ νὰ γίνῃ πολιτικόν, μὲ παραγγελιοδοχικὰ γραφεῖα, ὁδοντοιατεῖα καὶ ἄλλα τέτοια. Γιατὶ ὅλα περνοῦν καὶ ὁ Χρόνος θριαμβεῖ...

ΑΠ' ὉΣΑ ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ

ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΥΠΟΜΟΝΗΣ

Διακόσιες εἰκοσι λέξεις σ' ἕνα σπειρί σιτάρι!... Ἐνὰς ψαλμὸς τοῦ Δαυὶδ σ' ἕνα νύχι ἄετος!... Ὀλέκλῃρη ἡ «Ἰλιάς» μέσα σ' ἕνα κρυβόστυφλο!... Ἡ ἄλυσσις μὲ τεύς 50 κρίκους, περὶ τὴ σκάνει μὴ σκάνει!... Ἐνὰ ἄμαξι μεγάλου... σὰν αὐτὰ ρόσπειρο!... 1.200 πιάττα μέσα σ' ἕνα ρεβύθι, κτλ.

Εἶνε ἄπειρα τὰ θαύματα τῆς ἀνθρωπίνης ὑπομονῆς καὶ ἐπιτηδεότητος. Εἰδικῶς ὅμως στὸν τομεῖα τῆς μικρογραφίας καὶ μικροτεχνίας, ὁ ἄνθρωπος ἐπέτυχε ἔργα τόσοι καταπληκτικὰ, ὥστε θὰ τὰ θεωροῦσαμε ὅλοι ὡς πλάσματα τερατιώδους φαντασίας, ἂν δὲν ἴσχυον ἱστορικαὶ μαρτυρίαι γι' αὐτὰ.

Ἰδοὺ μερικὰ ἀπὸ τὰ θαύματα τῆς μικροτεχνίας καὶ μικρογραφίας :

Ὁ Ζουριέν ντὲ λά Γραβιέρ, ὅταν ἦταν πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων, δηλαδὴ κατὰ τὸ 1890, ἔλαβε ἕνα συστημένο πακέτο ἀπὸ ἕναν ἀγνωστὸν του, μέσα στὸ ὁποῖο βόηκε ἕνα σπασμένο πακέτο στὸ ὁποῖο ὁ ἀγνωστὸς ἀποστολεὺς εἶχε χαραῖξει 220 λέξεις. Ὁ Ζουριέν ντὲ λά Γραβιέρ παρουσίασε τὸν περίφημον αὐτὸν κόκκο σταθροῦ στὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν, σὲ μὴ συνεδρίασίς της. Τότε ὅλα τὰ σκὰ μέλη τῆς ἔμειναν κατάπληκτα καὶ ἕνα-ἕνα πέρασαν ἀπὸ τὴν προεδρικὴν ἔδρα, γιὰ νὰ θαυμάσῃν τὸ μικροσκοπικὸν ἐκεῖνο ἀποστογγήμια τῆς ἀνθρωπίνης ὑπομονῆς.

Ὅταν δημοσιεύθηκε ὁμοῦ ἡ σχετικὴ εἰδήσις στὶς ἐφημερίδες, παρουσιάσθηκε στὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν κάποιος ἀββάς, ὁ ὁποῖος εἶδε ἕνα διὰ τοῦ μικροσκοπικοῦ θαύμα. Ὁ ἀββάς αὐτὸς εἶχε κατορθώσει νὰ χαραῖξῃ ἀπάνω σ' ἕνα νύχι δακτύλου τοῦ Δαυὶδ !..

Τὰ παλαιότερα χρόνια τέτοιες περιέργειαι, ἂν ἀποφελῇ ἐργασίες, δὲν ἦσαν σπάνιαι.

Ἐνὰς Πολωνὸς μοναχὸς, ἄξανα, κατὰ τὸν δέκατον ἑβδόμου αἰῶνα, ἀντέγραψε ὁλόκληρον τὴν Ἰλιάδα ἀπάνω σὲ μὴ λουρίδα γαρσί, ἡ ὁποία, τοὐλάχιστον σὲ ῥόλο, χωροῦσε μέσα σ' ἕνα καρδωτόστυφλο !..

Κατὰ τὸν δέκατον ἑκτον αἰῶνα πάλι, κάποιος πτωχὸς ὑπὸντος τῆς βασιλίσσας τῆς Ἀγγλίας Ἐλισάβετ, ὀνομαζόμενος Μάρκος, προσέφερε στὴ βασιλίσσάν του μὴ χρυσὴ ἀλυσίδα, ποὺ ἀποτελεῖτο ἀπὸ πενήντα κρίκους. Ἡ ἀλυσίδα αὕτη ἦταν τόσο μικροσκοπικὴ, ὥστε γιὰ νὰ τὴν δῇ κανεὶς, ὅσο γερὸ μάτι κ' ἂν εἶχε, ἔπρεπε νὰ τὴν τοποθετήσῃ ἀπάνω σ' ἕνα λευκὸ καὶ

κάταστρο ἀντικείμενον. Λέγεται διὸ γιὰ ν' ἀποδείξῃ τὴν ἐλαφρότητα τοῦ δημιουργήματος του ὁ Μάρκος, εἶδε τὴν ἀλυσίδα αὕτη τὸν γέρῳ ἀπὸ τὸ λαμπρὸ μᾶς σκηνάκι, ἡ ὁποία πέταξε μὲ τὴν ἴδιαν ἐνδοκίαν ποὺ πέταγε καὶ ποῖν !..

Καὶ τώρα, θ' ἀναρωτηθῇ κανεὶς, τί λεπτὸ καὶ ἐλαφρὸν χέρι ἔπρεπε νάχῃ αὐτὸς ὁ ἀνθρώπος ; Ἐ, λοιπόν, ὁ Μάρκος εἶχε χέρι πελώριο, μὲ χοντρὴ ἐπιδερμίδα καὶ γεμάτα ρόζους. Ἦταν, μάλιστα, ἐργάτης σιδηρογυρῶς κ' ὁ ἀφέντης του τὸν ὑποχρεῖτο νὰ σφυροκοπῇ τὴν βραδεῖα, γιατί ἦταν ὁ δυνατότερος ἀπ' ὅλους τοὺς ἐργάτες τοῦ σιδηρογυρῶ τοῦ.

Ἐνὰς Ἰσπανὸς πάλι, σύγχρονος τοῦ Μάρκου, ποὺ λεγόταν Ἰωσήφ Φόσκι, κατοκεῖσας ἕνα αμάξι, ποὺ δὲν ἦταν μεγαλύτερον ἀπὸ ἕνα κοινὸν σταθροῦ. Ὅποιος τὸ ἔβλεπε τὸ αμάξι αὐτὸ, μὲ μικροσκοπικὸν, ἐθαύμαζε τὴν τελειότητα τῆς κατασκευῆς του. Καθίσματα, σκαλεῖς, φανάρια, τροχοί, ὡς κ' ἡ ἀχτίνες τῶν τροχῶν, διακρινόντουσαν καθαρώτατα, πάντα ὅπως μὲ τὸ μικροσκόπιον !..

Εἶνε πιστοποιημένον ἀκόμη πὼς ἔνας ἀπὸ τοὺς περιφημότερους Ἱησοῦτας μαθηματικῶς, ὁ Φερράρι, κατοκεῖσας ἀπὸ ἐλεφαντίνου ἑνα τηλεβόλο, τοῦ ὁποῖου μὲ ὅλα τὰ ἐξαρτήματα ἔπαινε τόσοι χωρὶς, ὅσοι κ' ἕνα ρεβύθι !..

Τέλος, ὁ Σουηδὸς Νορίγκερ κατοκεῖσας 1200 πατάκια, τόσο μικρὰ καὶ λεπτὰ, ὥστε ὅλα μαζὺ νὰ τοποθετήσῃ σὲ μὴ πινοθήρη ποὺ τὴ σκάλει ἑπάνω σ' ἕνα ρεβύθι. Ἡ ἱστορία ἀναφέρει διὸ ὁ Πάπας Παῦλος δ' Ε', στὸν ὁποῖον ὁ Σουηδὸς χάρισε τὸν δημιουργημὰ του, εἰσέφερε ὅλα τὰ πατάκια ἕνα-ἕνα !..

Φαντασθῆτε τί μάτι καὶ τί ὑπομονὴ εἶχε αὐτὸς ὁ ἀνθρώπος, ὥστε νὰ καθίσῃ νὰ χάσῃ ἀπάνω σ' ἕνα ρεβύθι χίλιες διακόσιες κανονικῆς ἡμέρας !.. Καὶ ὅμως, ὁ ἀδελφός, ὑποσχέθηκε στὸν Πάπα διὸ θὰ ἔγραφε πρὸς χάριν τοῦ ὁλόκληρου τὰ τέσσερα Εὐαγγέλια ἀπάνω σὲ τέσσερα ἐπιχρυσωμένα μῆλα !.. Ὁ Νορίγκερ, ὥστόσο, δὲν μπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του, γιατί πέθανε, ποῖν ἀρχίσει νὰ τὴν πραγματοποιῇ.

